

STŘEDA SVATÉHO TÝDNE
Kolik toho Ježíš věděl a kdy to věděl?
Izajáš 50,4-9a; Matouš 26,14-25

Dnes máme jako naše první čtení třetí píseň o služebníkovi, která je nezapomenutelným souborem působivých obrazů: „Otevřené ucho“, „dobře vycvičený jazyk“, který „umí mluvit k unaveným“. „Nastavil jsem záda těm, kdo mě bili, tváře těm, kdo mi trhali vousy, nechránil jsem si tvář před ranami a pliváním ... nastavil jsem tvář jako křemen.“ (Izajáš 50,4-7). Pokud toto připisujeme Ježíšovi, jak jsme to my křesťané vždy dělali, pak to jasně zobrazuje toho, kdo zcela podléhá lidskému stavu, a to až na dno. Je dobrým posluchačem a řečníkem, ale nakonec je jeho čin projevem důvěry, že ho jiný „ospravedlní“ s naprostou jistotou, „že nebude zahanben“. „Trpící služebník“, který je zde vylíčen, je člověk jako vy a já. Nezná dopředu výsledek, jinak by jeho důvěra spočívala v něm samém a v Bohu, že to zvládne, což by pak bylo z velké části otázkou jakési „vůle víry“. Víra je mnohem víc než silná vůle.

V textu Matoušova evangelia se zdá, že Ježíš určitě dopředu ví, že ho Jidáš zradí, a dokonce mu to i řekne. Také se však zdá, že říká, že je to osud nebo předurčení a je to „předpovězeno Písmem“. Je toto předvídaní vzorem trpícího služebníka, na který odkazuje? Nevíme to jistě, i když Jan to vidí předpovězené v Žalmu 41,10: „I můj nejbližší a nejdůvěrnější přítel, který sdílel můj stůl, se proti mně bouří“, který cituje (13,18). Pokud se jedná o žalm, na který Ježíš odkazuje, pak je plnější význam jasný: „Jahve, slituj se nade mnou a dej, abych vstal“ (41,11). Jeho vítězství

je dramatickým spoléháním na Boha, mamutím skokem víry, nikoli supermanským kouskem člověka, který dopředu zná celý výsledek.

Věřícímu společenství jsme prokázali medvědí službu tím, že jsme tak zdůrazňovali Ježíšovo božství, že jeho lidskost byla téměř překryta. Ve skutečnosti nemusel žít víru ani temnotu jako my, všechno věděl od svých nejtěplejších let, domnívá se naivně většina křesťanů. List Židům však Ježíše krásně nazývá „průkopníkem a zdokonalitelem naší víry“ (12,2). Nemůžeme věřit, že jeho víra byla zcela jiné značky než víra zbytku lidstva. Mnozí badatelé se domnívají, že teprve při vzkříšení se Ježíšova lidská mysl a božské vědomí spojily v jedno. Do té doby „byl ve všem jako my, kromě hříchu“ (Židům 4,15).

Věřím, že nyní jste mnohem lépe připraveni procházet posvátnými dny, které jsou před vámi, s Ježíšem, který sdílí, trpí a důvěruje Bohu přesně tak, jak se to musíme naučit vy i já. On také chodil v temnotě.

Dnešní čtení

Když se setmělo, posadil se s Dvanácti ke stolu. Během jídla řekl: Říkám vám slavnostně, že jeden z vás se mě chystá zradit. Znepokojeni tím mu začali jeden po druhém říkat: „Jistě to nejsem já, Pane?“

Matouš 26,20-22

Uvozující modlitba

Věrný Ježíši, tvá víra byla zkoušena stejně jako moje, a ještě víc. Přesto jsi věřil, že nebudeš zahanben, a do Božích rukou jsi svěřil svého ducha. Dej mi odvahu, abych v čase zkoušky udělal totéž.

ZELENÝ ČTVRTEK

Každá skupina potřebuje svůj rituál – jinak se ztratí poselství

a ztratí se i skupina

Exodus 12,1-8,11-14; Jan 13,1-15

Jak se dalo očekávat, máme pro tento den tři významná čtení, a všechna se odehrávají v rituálním prostředí. Všechna starší náboženství chápala význam a sílu skupinových rituálů. Bez nich neexistuje paměť, znovuvytváření zakládajícího mýtu pro každou novou generaci, skupinová soudržnost a proměna osob na hlubších úrovních vědomí – a nevědomí!

Protože toto poselství lze v evangeliu jen stěží přehlédnout, Ježíš ho jasně vysvětluje: „Jako jsem já činil, tak musíte činit i vy,“ a pak to ještě několikrát opakuje (Jan 13,13-20). Já však budu mluvit především o prvním čtení z knihy Exodus. Zde jsou křesťané možná nejvíce neznalí. Ústřední velikonoční rituál definoval tento lid: „To bude pro vás památný svátek, který budou všechna pokolení slavit na Jahveho počest jako věčné ustanovení“ (Exodus 12,14).

Objasním ústřední část rituálu, ale myslím, že vaše křesťanská představitelství si to přebere sama. Všimněte si, že se tam píše, že desátého dne měsíce (dubna) mají pro každou domácnost obstarat malého ročního beránka. Mají ho chovat čtyři dny – právě tolik času, aby se s ním děti šily a aby všichni viděli jeho krásu – a pak ho „za večerního soumraku zabít“! Pak mají vzít jeho krev a pokropit jí zápraží domů. Tu noc ho mají sníst velmi obřadním způsobem, aby si připomněli svůj odchod z Egypta a Boží ochra-

nu Bohem na této cestě. Díky Bohu Židé nakonec s obětováním zvířat přestali, ale mělo to být pro všechny psychickým šokem, jakým zabíjení vždycky je. Je však vidět, že lidská psychika se v dějinách pomalu vyvíjí, aby určila skutečný problém a to, co vlastně musí zemřít.

Kulturní antropolog by mohl vysvětlit, co se zde děje. Obětní instinkt je hluboké poznání, že vždy musí něco zemřít, aby se zrodilo něco většího. Začali jsme s lidskou obětí (Abraham a Izák), přešli jsme ke zvířecí a postupně se blížíme k tomu, co je skutečně třeba obětovat – k našemu vlastnímu milovanému egu – *chráněnému a milovanému jako malá domácí ovečka!* Všichni najdeme nekonečné množství zástěrek a výmluv, abychom se vyhnuli tomu, co skutečně musí zemřít pro náš vlastní duchovní růst. A nejsou to jiní lidé (prvorození synové Egypťanů), zvířata (beránci nebo kůzlata), nebo dokonce „maso v pátek“, co Bůh chce nebo potřebuje. Vždy je to naše milované pomíjivé já, které je třeba opustit. Ježíš měl jistě tucet dobrých důvodů, proč by neměl zemřít tak mladý, v té době neúspěšný, a navíc Syn Boží!

Tím, že se Ježíš sám stává symbolickým velikonočním beránkem a v dnešním evangeliu také služebníkem, který umývá nohy, *činí tento pohyb k lidskému a osobnímu zcela jasným a konkrétním.* Jsme to vždy „my“, ve svém mládí, ve své kráse, ve své moci a přehnané ochraně, co musí být vydáno. Jinak nikdy nedospějeme, nebudeme dost velcí na to, abychom „jedli“ z tajemství Boha a Lásky. Jde skutečně o „předání“ na další úroveň víry a života. A to se nikdy nestane bez určitého druhu „odumírání předchozím úrovním“. Je to upřímný den velmi dobrého rituálu, který shromažďuje všechna naprosto zásadní, ale často obcházená poselství – nezbytné utrpení, skutečné sdílení, božskou důvěrnost a láskyplnou službu.

Dnešní čtení

Takto ho budete jíst: s přepásanými bedry, sandály na nohou a holí v ruce budete jíst jako ti, kdo někam jdou. To je Hospodinův velikonoční beránek.

Exodus 12,11

Ježíš miloval své na tomto světě a nyní jim chtěl ukázat svou lásku až do konce ... Svlékl si plášť, vzal ručník, nalil vodu do umyvadla a začal jim mýt nohy.

Jan 13,1,4-5

Uvozující modlitba

V tuto svatou noc modlitby bych chtěl „strávit jednu hodinu s tebou“, abys mě naučil, jak se mám odpoutat a jak mám žít. Dovol mi vidět tvou krásu v chlebu a víně a v písni, a dokonce i v ručníku služebníka.

VELKÝ PÁTEK **Obětní beránek a jeho obětování** **Izajáš 52,13-53,12; Jan 18,1-19,42**

Dnes je odhalen a vyřešen hlavní lidský problém, který je jádrem lidských dějin. Je to skutečně „Velký“ pátek. Ústředním problémem je lidský sklon zabíjet druhé, a to jakýmkoli množstvím způsobů, místo abychom sami umírali – kvůli vlastním iluzím, přetvářce, narcismu a sebezničujícímu chování. *Ježíš neumírá „za“ nás ve smyslu „místo“ nás, ale „solidárně s“*. V prvním případě jde pouze o jakousi nebeskou transakci, v druhém případě o proměnu naší duše a zaměření dějin.

Kain odjakživa zabíjel Ábela, tento vzor se objevuje už od prvních dětí Adama a Evy. Přesto, díky Bohu a obvykle nepozorovaně, je i Kain „označen“ pro ochranu, když putuje na východ od Edenu (Genesis 4,16). Toto označení se pro křesťany stalo „znamením kříže“, naším očkováním proti zabíjení – a proti tomu, abychom byli zabíjeni svým zabíjením! Ale ne vždy se naše očkování ujalo; my, kteří jsme „uctívali“ obětního beránka, jsme se obvykle také stávali obětníky obětních beránků. Problém byl vždy „jinde“ než v nás samých, nebo jen vně, namísto uvnitř.

Duše potřebovala někoho, na koho by se mohla „dívat“ dostatečně dlouho, aby poznala, že jsme to *my, kdo probodává* (Jan 19,37), *a my, kdo jsme při tom probodáváni*. Ježíšovo tělo je stálým obrazem toho, co dělá lidstvo a co Bůh trpí „s námi“, „v nás“ a „skrze nás“. Je obrazem naprosté Boží solidarity s naší bolestí a našimi problémy. Je vnějším odhalením i věčným držením Velkého Tajemství. Je to náš ústřední obraz proměny duše. Kdykoli

uvidíte obraz ukřižovaného Ježíše, vězte, že je to jasné a ústřední odhalené poselství. Odhaluje, co lidstvo dělá samo sobě a sobě navzájem. *Nesnižujte jeho význam tím, že z něj uděláte pouze mechanickou transakci, při níž Ježíš platí nějakou „cenu“ Bohu nebo ďáblovi. Jediná cena, která je zaplácena, je placena nesmiřitelné lidské duši – aby mohla prohlédnout!*

Lidstvo nenávidí to, a útočí na to, co má dobrý důvod milovat – sebe, Boha a zbytek stvoření. Nemůže říci spolu s Ježíšem: „Otče, odpusť jim všem, nevědí, co činí“ (Lukáš 23,34). Nikdo z nás skutečně neví, co dělá, dokud se vnější kříž nestane vnitřním zjevením každého činu lidského barbarství, války, mučení, hladu, nemoci, zneužívání, útlaku, nespravedlnosti, předčasné smrti a absurdních životů „od krve Ábela svatého až po krev Zachariáše, kterého jste zabili“ (Matouš 23,35)! To jsou první a poslední vraždy v židovské Bibli Ježíšovy doby a zdá se, že Ježíš je vnímá jako jednu kolektivní vraždu. Je to stejná a důsledná lidská zaslepenost od počátku věků.

Na kříži se opona mezi svatým a nesvatým „roztrhla odshora až dolů“ (Mt 27,51), „opona jeho těla“ se stala „živým otevřením“ (Židům 10,20), kterým nyní můžeme všichni vstoupit do Svatyně Svatých, což je na různých úrovních jak naše vlastní duše, tak samotné Boží Srdce. *Na Velký Pátek se v nebi nic nezměnilo, ale na zemi se potenciálně změnilo všechno.* Někteří se naučili vidět a důvěřovat smlouvě mezi Bohem a lidstvem. Bůh vždy a navždy miloval to, co stvořil: „Bylo to dobré, bylo to velmi dobré“ (Genesis 1,31). To my jsme nedokázali milovat a vidět všudypřítomnou dobrotu. Byli jsme uvězněni za závojem.

Nyní však, jak říká dnešní druhé čtení, můžeme „s důvěrou přistoupit k trůnu milosti a přijmout milost a přízeň“ (Židům 4,16). Opona je a vždy byla doširoka otevřená, jak vidíme zdramatizované na obnaženém Ježíšově těle a krvácejícím srdci, které my katolíci nazýváme „Nejsvětější Srdce“. Zdá se, že jsme potřebovali obraz tak šokující, dramatický a přesvědčivý, jinak

bychom prostě nedokázali pochopit pointu, vidět sami sebe a důvěřovat Velké Lásce.

Dnešní čtení

On však nesl naše slabosti, snášel naše utrpení ... Byl proboden pro naše provinění a rozdrčen pro naše hříchy, na něm spočívalo potrestání, které nás uzdravuje. [Nepovažujte to ale ani tak za akt utrpení za nás, jako za akt utrpení s námi. Je to velký rozdíl.]

Izajáš 53,4-5

Nyní je hotovo. [Lež skončila.] A on sklonil hlavu a vydal Svého Ducha. [Pravda byla předána dějinám.]

Jan 19,30

Uvozující modlitba

Ukřižovaný Ježíši, nejsi cizí mé duši, nejsi cizí našim dějinám. Na kříži jsi vše odhalil, vyřešil a odpustil. Připojuji se dnes k celému světu a děkuji ti. Tohle je vskutku Velký Pátek.

BÍLÁ SOBOTA

Prahový prostor

Lukáš 24,1-12

„Po jednom nebo dvou dnech nás Jahve přivede zpět k životu, třetího dne nás Bůh vzkřísí a budeme žít v jeho přítomnosti“ (Ozeáš 6,2).

Prahový, liminální prostor (*limen* je latinský výraz pro práh) je klíčové mezidobí, kdy se vlastně všechno děje, a přesto se zdá, že se nic neděje. Je to doba čekání, kdy se něco připravuje, dochází k pohybu, dochází k proměně. V tomto případě nelze jen tak přeskočit z pátku na neděli, musí být sobota! Ta ovšem byla pro židovskou tradici vždy svátkem. Sobotní odpočinek byl pro Židy stěžejním dnem, a dokonce i mrtvé Ježíšovo tělo odpočívá v sobotu a čeká, až Bůh udělá to, co má v plánu. Je to náš velký akt důvěry a odevzdání se, obojí dohromady. Má dojít k novému „stvoření *ex nihilo*“, ale nejprve je třeba po něm toužit.

Pro každého z nás je to nezbytný „čas předání“, kdy se duše a Duch znovu spojí s tělem. Nyní tomu říkáme nezbytná „práce truchlení“. Čas je ve shodě s Věčností a Věčnost nehraje mimo svá pravidla. První tajemství musí být obsaženo, vytrpěno a nazýváno, než může dojít k novému zrození. Hrob je dočasně lůnem.

„Položili tělo do hrobu, který byl vytesán ve skále, a přes vchod přivalili kámen,“ říká Markovo evangelium. Podle Lukáše ženy „bděly“ a pak šly domů, aby připravily vonné látky a parfémů a „dodržovaly sobotu jako den odpočinku“. Velikost se neděje jen tak bez přípravy. Musí se na ni čekat, musí být potřebná, chtěná a musí se pro ni vytvořit vnitřní prostor. Sobotní odpočinek je všechno – a přesto nic. Stejně jako duše a jako Duch.

Dnes večer bude církev slavit ústřední liturgii pro celý církevní rok. Vše se točí kolem této noci a této nezbytné proměny duše. Ano, Ježíš je ten, kdo jí vědomě prochází jako první, ale je to proto, abychom ho mohli s důvěrou následovat. Zítřek *bude* jiný než dnešek. Člověk musí tímto Tajemstvím alespoň jednou projít – na nějaké úrovni skutečného života – jinak je to jen pěkný obřad a jakási výlučná víra. Augustin ho právem nazval „paschálním tajemstvím“ neboli tajemstvím přechodu.

Tím skončím, takže se nyní můžete svěřit přechodu životem, který přesahuje všechna má slova, jež by vás k němu mohla dovést, či jakýkoli důkaz, že se to Ježíšovi skutečně stalo. Nakonec životem musíte projít sami. Až se vám celý cyklus stane, budete vědět, že se to klidně mohlo stát Ježíšovi, a možná se to dokonce stalo! Nyní jste připraveni na neděli, první den týdne, stále nový den Vzkříšeného Života, který vám od nynějška umožní číst celý svůj život zpětně a pochopit jej a číst jej s nadějí dopředu.

Pamatujte, že naděje není nejasná víra, že „všechno dobře dopadne“, ale *biblická naděje je jistota, že věci mají nakonec vítězný smysl, ať už dopadnou jakkoli*. To jsme se naučili od Ježíše, což nám nyní dodává odvahu žít svůj život dál. Možná právě to je plným smyslem postní doby.

Dnešní čtení

První den v týdnu, za rozbřesku, přišly ženy ke hrobu a přinesly připravené vonné látky. Našly kámen odvalený od hrobu, ale když vstoupily dovnitř, tělo Pána Ježíše nenašly.

Lukáš 24,1-2